

**Міністерство освіти
Республіки Молдова**

**УКРАЇНСЬКА МОВА
І ЛІТЕРАТУРА**

Програма іспиту за курс гімназичної освіти – **2013**

Кишинев, 2013

Передмова

Програма проведення іспиту розроблена відповідно до модернізованого Курікулума з української мови і літератури (V-IX класи).

Тестування з української мови та літератури є новою формою державних іспитів для випускників ліцеїв. Метою екзамену є перевірка знань, умінь, навичок та цінносних орієнтацій учнів.

Іспит за курс гімназичної освіти з української мови та літератури складається з єдиного тесту.

Випускний іспит з української мови та літератури є обов'язковим для випускників гімназій з українською мовою навчання..

На виконання роботи над тестом виділяється 120 хвилин.

Структура програми

- Мета предмета «Українська мова та література»
- Завдання гімназичної освіти
- Навчальні стандарти та концептуальні положення
- Цілі контролю
- Зміст навчального матеріалу з мови
- Зміст навчального матеріалу з літератури
- Зразок тесту з мови та літератури
- Схема перевірки тесту
- Бібліографія

Метапредмета Українська мова та література

Метою предмета є розвиток творчої особистості, формування у неї гуманістичного світогляду, національної свідомості, високої моралі, активної громадянської позиції, мовленнєвої і читацької культури, комунікативної й літературної компетентностей, естетичних смаків, ціннісних орієнтацій.

Предмет складається з *мовного* і *літературного* компонентів, кожен із яких має свої складники. До мовного компонента входять українська мова, а до літературного – українська література. Кожен із компонентів та їх складники містять кілька наскрізних змістових ліній.

Змістовими лініями **мовного компонента** є *мовленнєва, мовна, соціокультурна і діяльнісна (стратегічна)*.

Мовленнєва лінія забезпечує вироблення й удосконалення вмінь і навичок в усіх видах мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письма), формування готовності розв'язувати проблеми життєвотворення в особистісному і суспільному вимірах, відображаючи цей процес і здобутий результат у передбачених програмою рівнях володіння усним і писемним мовленням.

Мовна лінія передбачає засвоєння системних знань про мову як засіб вираження думок і почуттів людини та формування мовної компетентності учнів.

Соціокультурна лінія сприяє засвоєнню культурних і духовних цінностей свого та інших народів, норм, що регулюють соціально-комунікативні стосунки між статями,

поколіннями, націями, сприяють естетичному і морально-етичному розвитку учнів.

Діяльнісна (стратегічна) лінія забезпечує формування загальнонавчальних умінь і навичок, опанування стратегій, що визначають мовленнєву діяльність, соціально-комунікативну поведінку учнів і спрямовані на розв'язання навчальних завдань і життєвих проблем. Зазначені змістові лінії охоплюють усі ключові й предметні компетентності.

Стратегічно важлива для мовного компонента **комунікативна компетентність** (як ключова і предметна), вона є невід'ємним елементом структури змісту освіти і цілісною системою, що передбачає оволодіння всіма видами мовленнєвої діяльності, основами культури усного і писемного мовлення, базовими вміннями і навичками використання мови в різних сферах і ситуаціях спілкування. Крім комунікативної, для мовного компонента важливі такі предметні компетентності: *мовленнєва, мовна, соціокультурна і діяльнісна (стратегічна)*.

Зміст мовного компонента

Українська мова та інші мови які вивчають учні **забезпечують** в учнів стійку мотивацію до їх вивчення, усвідомлення функцій кожної з них у навчальному процесі й суспільстві, виняткової ролі державної мови в суспільному та особистісному розвитку учня і потреби належною мірою оволодіти нею.

Вивчення мов сприяє збагаченню активного словника учнів, пізнаванню й усвідомленню особливостей життєвого досвіду народу, мова якого вивчається, важливості оволодіння мовами й потреби користуватися ними як засобом спілкування в різних сферах життєдіяльності; розвивати мовні, інтелектуальні та пізнавальні здібності; формувати гуманістичний світогляд, моральні переконання й естетичні смаки, засвоювати національні й загальнолюдські цінності; оволодівати сучасними методами оперування знаннями, вміннями, використовувати інформаційні й комунікаційні технології; виховувати в учнів потребу в удосконаленні власної мовленнєвої культури впродовж життя.

Українська мова на загальнопредметному рівні сприяє формуванню ціннісно-сміслових, загальнокультурних, навчально-пізнавальних, інформаційних, соціально-трудова і компетентностей особистісного самовдосконалення, але основні зусилля її спрямовані на набуття комунікативної компетентності. Сучасна парадигма навчання мов передбачає таку організацію, що забезпечує комунікативно-діяльнісний характер процесу оволодіння ними як важливим засобом міжкультурного спілкування, усвідомлення учнями особливостей культури мов, що вивчаються, і власної національної культури; когнітивний розвиток учнів, що активізує їхню навчальну діяльність, адаптує її до європейських стандартів і створює умови для входження в сучасний світовий соціум. Об'єктом навчальної роботи є комплексна мовленнєва діяльність у чотирьох її видах: аудіюванні, говорінні, читанні, письмі. Змістовими лініями **літературного компонента** є *ціннісна, літературознавча, культурологічна, компаративна*.

Ціннісна лінія забезпечує розкриття гуманістичного потенціалу та естетичної цінності творів української літератури; формування світогляду учнів, їхньої національної свідомості, моралі, громадянської позиції.

Літературознавча лінія передбачає вивчення літературних творів у єдності змісту і форми; оволодіння учнями основними літературознавчими поняттями й застосування їх у процесі аналізу й інтерпретації художніх творів; розгляд літературних творів, явищ і фактів у контексті літературного процесу; виявлення специфіки літературних напрямів,

течій, шкіл у розвитку української літератури; розкриття жанрово-стильових особливостей художніх творів.

Культурологічна лінія сприяє усвідомленню художньої літератури як важливого складника мистецтва; ознайомленню учнів із фундаментальними цінностями художньої культури; розкриттю особливостей творів, літературних явищ і фактів у широкому культурному контексті; висвітленню зв'язків літератури з філософією, міфологією, фольклором, звичаями, віруваннями, культурними традиціями народу; розширенню ерудиції учнів, вихованню їхньої загальної культури, поваги до національних і світових традицій, толерантного ставлення до представників різних культур, віросповідань, рас і національностей.

Компаративна лінія забезпечує порівняння літературних творів (їх компонентів – тем, мотивів, образів, поетикальних засобів та ін.), явищ і фактів, що належать до різних літератур; встановлення зв'язків поміж українською та іншими літературами (генетичних, контактних, типологічних та ін.); розгляд традиційних тем, сюжетів, мотивів, образів української культури й літератури на тлі світової; демонстрацію лексичного багатства і невичерпних стилістичних можливостей української мови.

Зазначені змістові лінії сприяють розвитку ключових компетентностей (передусім *комунікативної, соціальної і громадянської, загальнокультурної* та ін.), а також формують предметну **літературну компетентність**, яка передбачає формування розуміння учнями літератури як невід'ємної частини рідної і світової художньої культури; усвідомлення специфіки літератури як мистецтва слова, її гуманістичного потенціалу і місця в системі інших видів мистецтва; знання літературних творів, обов'язкових для текстуального вивчення, ключових етапів і явищ літературного процесу, основних фактів життя і творчості видатних письменників, усвідомлення їхнього внеску в скарбницю світової культури; оволодіння основними літературознавчими поняттями; визначення жанрових і стильових особливостей художніх творів; формування читацького досвіду та якостей творчого читача, здібності до створення усних і письмових робіт різних жанрів; уміння орієнтуватися у світі художньої літератури і культури.

Складниками літературної компетентності є *емоційно-ціннісна, літературознавча, загальнокультурна, компаративна* **компетенції** особистості.

Зміст літературного компонента

Зміст літературної освіти охоплює художні твори (які відповідають віковим особливостям учнів), літературні явища і факти (біографії митців, етапи літературного процесу, напрями, течії, жанри, стилі тощо); визначає розкриття їх ідейно-естетичної своєрідності й значущості в історії української і світової культури; встановлює зв'язки між різними національними літературами, літературою і фольклором, літературою і міфологією, літературою і філософією, літературою й іншими видами мистецтва; передбачає обсяг загальних теоретичних понять, необхідних для розуміння літератури як мистецтва слова; формування вмінь аналізувати й інтерпретувати художні твори в різних аспектах (аксіологічному, історичному, культурологічному, екзистенційному тощо), визначати естетичну цінність мистецького твору.

Літературна освіта забезпечує етичне та естетичне виховання учнів, їх прилучення до надбань вітчизняного і світового письменства, розвиток стійкої мотивації до читання, потреби в зверненні до художньої літератури впродовж життя, збагачення духовно-емоційного досвіду, формування загальної культури, підвищення рівня володіння українською мовою, різнобічний розвиток учнів (національної свідомості, моралі,

громадянської позиції тощо), утвердження гуманістичних пріоритетів у широкому полікультурному й багатомовному просторі.

Українська література формує любов до культури свого народу, його мови, звичаїв, національних традицій і етичних цінностей, формує розуміння загальнолюдської й національної історії, сьогодення, розвиває інтелектуальні, духовні та естетичні цінності. Зміст літературного компонента передбачає врахування міжпредметних зв'язків, формування цілісної системи знань і уявлень про літературу як вид мистецтва і скарбницю гуманістичних цінностей, розвиток особистості учня як суб'єкта активної читацької діяльності, а також формування духовного світу учня.

Базові цілі

Говоріння	Розвивати і удосконалювати уміння створювати висловлювання в усній формі відповідно до висунутих комунікативних завдань.
Читання	Розвивати і удосконалювати уміння і навички адекватно сприймати інформацію в письмовій формі.
Письмо	Розвивати і удосконалювати уміння створювати висловлювання в письмовій формі відповідно до висунутих комунікативних завдань

Зазначені базові цілі носять досить загальний характер і реалізуються через систему стрижневих цілей, і забезпечуються змістом предмета і видами навчальної діяльності по формуванню, розвитку і удосконаленню мовленнєвих і мовних умінь і навичок учнів.

На підставі названих вище чотирьох базових цілей були визначені освітні стандарти з української мови і літератури. Стандарти це вимоги до рівня знань, умінь, навичок учнів, передбачених предметним куррікулумом. Вони є підставою для розробки цілей контролю.

У зв'язку з тим, що іспит з української мови і літератури по закінченню гімназії регламентовано нормативними актами Міністерства освіти РМ і здійснюється у формі індивідуального письмового тестування, було признано целесообразним як основні види мовленнєвої діяльності для контролю на завершальному етапі виділити *читання* і *письмо*, за якими можна здійснити індивідуальне оцінювання рівня знань, умінь і навичок з української мови і літератури.

Саме тому в цій програмі представлені освітні стандарти лише з зазначених видів мовленнєвої діяльності. Однак це не означає, що на уроці учитель повинен приділяти менше уваги аудіюванню і говорінню (освітні стандарти однаково охоплюють і ці види мовленнєвої діяльності).

В процесі підготовки до підсумкового тестування були розроблені стандартні цілі і цілі контролю, котрі логічно витікали із стандартів.

Логічний взаємозв'язок між базовими цілями, стандартами та цілями контролю можна представити таким чином:

Читання

Базова ціль:

Розвивати й удосконалювати уміння і навички адекватно сприймати інформацію в письмовій формі.

Стандарти:

На кінець гімназичної ланки освіти учень має бути здатним:

1. Сприймати письмовий текст як єдине ціле і визначати його функціонально-змістову та стилістичну приналежність.
2. Визначати композиційно-сміслові частини тексту, а також способи і засоби зв'язку частин тексту.
3. Аналізувати (давати відповіді) текст за змістом, ідейною проблематикою та художніми засобами.
4. Виділяти головну і другорядну інформацію із текст. Визначати тему та ідею тексту.

Стрижневі цілі	Цілі контролю
<p>З. 1. Сприймати письмовий текст як єдине ціле і визначати його функціонально-змістову та стилістичну приналежність</p> <p>З. 2. Визначати композиційно-сміслові частини тексту, а також способи і засоби зв'язку частин тексту.</p> <p>З. 3. Аналізувати текст за змістом, ідейною проблематикою та художніми засобами.</p> <p>З. 4. Виділяти головну і другорядну інформацію в прочитаному тексті. визначати тему та ідею тексту.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прочитати текст і визначити його функціонально-смісловий тип. 2. Визначити функціонально-стилістичну приналежність тексту. 3. Перебудувати функціонально-смісловий тип тексту відповідно до комунікативного завдання. 4. Розділити текст на смислові частини. 5. Визначити структуру тексту. 6. З'ясувати, які лексичні та морфологічні засоби зв'язку використані в тексті. 7. Знайти у тексті відповіді на поставлені питання. 8. Дати відповіді на поставлені до тексту питання самостійно (своїми словами) 9. Поставити питання до прочитаного тексту. 10. Знайти в тексті художні засоби (тропи) і пояснити їх роль у змалюванні явищ, подій, персонажів. 11. Знайти мовні засоби, що містять головну інформацію прочитаного тексту. 12. Визначити тему прочитаного тексту. 13. Визначити головну думку (ідею) прочитаного тексту.

Письмо

Базова ціль: Розвивати й удосконалювати вміння створювати висловлювання в письмовій формі відповідно до висунутих комунікативних завдань.

Стандарти

На кінець гімназичної ланки освіти учень має бути здатним:

1. Оформляти письмово свої і чужі тексти (висловлювання) відповідно до норм української літературної мови.

2. Редагувати власні висловлювання за змістом, композицією, мовою.

3. Письмово відвідати на питання за прочитаними текстами різної функціонально-сислової і стилістичної приналежності.

4. Створювати і записувати власні тексти різних функціонально-сислових типів з використанням відповідних лексико-морфологічних засобів, різноманітних синтаксичних конструкцій та тропів (художньо-зображальних засобів).

Стрижневі цілі	Цілі контролю
4.1. Оформляти письмово свої і чужі тексти (висловлювання) відповідно до норм української літературної мови.	12. Записати запропонований текст відповідно до норм української орфографії та пунктуації.
4.2. Редагувати власні висловлювання за змістом, композицією, мовою.	13. Записати власне висловлювання (текст) відповідно до мовленнєвих, граматичних та правописних норм.
	14. Визначити значення слів у контексті.
	15. Знаходити і записувати синоніми, антоніми, омоніми у прочитаному тексті.
	16. Удосконалювати запропонований текст (його частину) згідно з поставленим завданням.

Стрижневі цілі	Цілі контролю
4.3. Письмово відвідати на питання за прочитаними текстами різної функціонально-сислової та стилістичної приналежності.	17. Письмово відвідати на питання за змістом тексту-розповіді.
	18. Письмово відвідати на питання за змістом тексту-опису.
	19. Письмово відвідати на питання за змістом тексту-міркування.
	20. Письмово відвідати на питання за текстами різних жанрів публіцистичного стиля.
4.4. Створювати і записувати власні тексти різних функціонально-сислових типів з використанням відповідних лексико-морфологічних засобів, різноманітних синтаксичних конструкцій та тропів (художньо-зображальних засобів).	21. Скласти свій текст з опорою на запропонований (за зразком).
	22. Стисло передати зміст прочитаного тексту (письмово).
	23. Скласти і записати текст-розповідь, використовуючи відповідні мовні засоби.
	24. Скласти текст-опис,

використовуючи відповідні мовні засоби. 25. Скласти і записати текст-міркування.

Кожну ціль контролю можна реалізувати в різноманітних тестових завданнях. Наведемо приклади співвідношення цілей контролю і можливих тестових завдань, які можна використовувати для визначення ступеня підготовленості учнів з читання і письма.

Схема перевірки

Для того, щоб тести відповідали ustalеним вимогам до обраної форми контролю і давали очікувані результати, робоча група визначається з табелем специфікацій, який є обов'язковим елементом тестування: заздалегідь визначаються одиниці змісту та пізнавальні ділянки, що підлягають контролю. Визначається ступінь цінності кожного розділу та кількість тестових завдань.

На кінець гімназичної ланки при перевірці рівня умінь та навичок з читання й письма перевага надається письму як продуктивному виду мовленнєвої діяльності. Кількість балів між знанням, умінням і навичками розподіляється з домінантою останніх.

Цілі контролю і відповідні тестові завдання для кожної одиниці змісту відбиті в матриці специфікацій.

Матриця специфікацій – обов'язковий елемент тексту. Її структура може змінюватися залежно від цілей запланованого тестування.

Вибір цілей контролю для попереднього тестування не є остаточним. Можливі також різноманітні варіанти цілей при підготовці до завершального тестування з української мови та літератури.

Зміст куррікулума й тестування

Письмове тестування передбачає перевірку знань, умінь і навичок випускників гімназій з читання та письма, тобто їх розуміння змісту прочитаного тексту під час самостійного (індивідуального) читання, виконання за текстом тестових завдань, включно і створення власних висловлювань.

Підґрунтям змісту завдань, що передбачає тестування, можуть бути художні та публіцистичні тексти різних жанрів: оповідання, уривок із роману, повісті, нарис, стаття тощо.

Основними одиницями змісту куррікулума, контроль яких здійснюється через тестування, є:

І. Базові відомості з теорії мовлення:

1. Текст. Будова тексту.
2. Функціонально-сміслові типи текстів (розповідь, опис, міркування, комбіновані тексти).
3. Стилі текстів.
4. Тема й основна думка (ідея) тексту.
5. Види переказів тексту (докладний, вибірковий, стислий, творчий)
6. Форми мовлення (монолог, діалог).
7. Способи і засоби зв'язку речень у тексті.

II. Базові відомості з теорії мови.

1. Звуки и букви.
2. Слово. Лексичне значення слова.
3. Однозначні та багатозначні слова.
4. Пряме й переносне значення слова.
5. Синоніми, антоніми, омоніми.
6. Незапозичені й іншомовні слова. Загальноживана й вузьковживана лексика. Діалектна лексика. Застарілі слова (архаїзми, історизми). Неологізми.
7. Фразеологізми.
8. Будова слова (морфемний склад).
9. Словотвір.
10. Граматичні класи слів. Іменник.
11. Прикметник.
12. Числівник.
13. Займенник.
14. Дієслово та його форми: дієприкметник, форми на –но, -то, дієприслівник.
15. Прислівник.
- Службові частини мови: прийменник, сполучник, частка.
17. Вигук.
18. Одиниці синтаксису: словосполучення, речення, складне синтаксичне ціле.
19. Просте речення.
20. Односкладне речення.
21. Пряма мова, діалог, цитата.
22. Складносурядне речення.
23. Складнопірядне речення.
24. Безсполучникове складне речення.
25. Складне речення з різними видами зв'язку.

Завдання гімназичної освіти з української мови та літератури.

Зміст мовного і літературного компонентів в гімназії спрямований на досягнення належного рівня сформованості вміння користуватися мовними засобами в усіх видах мовленнєвої діяльності, читати й усвідомлювати прочитане; розвиток інтересу до художньої літератури і системного читання; розкриття засобами мови і літератури національних і загальнолюдських цінностей; формування гуманістичного світогляду особистості, розширення її культурно-пізнавальних інтересів, виховання в учнів етичних норм, любові, поваги до традицій свого народу, толерантного ставлення до культурних традицій інших народів.

Мета навчання

- формування стійкої мотивації до вивчення української мови і літератури, іноземних мов, мов і літератур національних меншин, світової літератури, любові до української мови і культури, а також поваги до інших мов і культур;
- ознайомлення з мовною системою і формування на цій основі базових лексичних, граматичних, стилістичних, орфоепічних, правописних умінь і навичок;

- вироблення вмінь і навичок в усіх видах мовленнєвої (аудіювання, читання, говоріння, письмо) й читацької діяльності, різних сферах спілкування (особистісна, публічна, освітня);
- формування комунікативної і літературної компетентностей;
- ознайомлення зі здобутками художньої оригінальної й перекладної літератури;
- формування знань про специфіку художньої літератури як виду мистецтва, розвиток умінь і навичок учнів сприймати, аналізувати й інтерпретувати літературний твір у літературному й культурному контексті, у зв'язках з іншими видами мистецтва, в аспекті актуальних питань сучасності;
- формування мовленнєвої і читацької культури, творчих здібностей, культури діалогу, розвиток критичного мислення, етичних цінностей та естетичних смаків особистості;
- формування гуманістичного світогляду, духовного світу людини, її моралі, загальної культури, особистісних рис громадянина Республіки Молдова, який усвідомлює свою належність до світової спільноти.

Мовний компонент

<i>Мовленнєва лінія</i>	
Зміст освіти	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
<p>Мовлення як засіб спілкування, пізнання і впливу. Сфери спілкування. Усне й писемне мовлення. Види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо). Ситуація спілкування. Правила спілкування.</p> <p>Мовленнєвий етикет. Культура мовлення (мовлення правильне і комунікативно доцільне). Стилї мовлення. Типи мовлення. Жанри мовлення.</p>	<p><i>Учень (учениця):</i></p> <p>Розрізняє усне й писемне мовлення; орієнтується в мовленнєвій ситуації, сферах спілкування, осмислює, планує і реалізує задум висловлювання, удосконалює його; володіє всіма видами мовленнєвої діяльності, різними типами, стилями і жанрами мовлення з урахуванням ситуації спілкування; дотримується культури мовлення і правил спілкування.</p>
<p>Аудіювання</p> <p>Сприймання на слух, розуміння текстів, що належать до різних стилів, типів і жанрів мовлення.</p>	<p>Сприймає текст на слух, запам'ятовує його зміст, виявляє розуміння тексту і підтексту прослуханого, визначає тему й основну думку твору; оцінює почуте, аналізує особливості мовної форми.</p>
<p>Говоріння</p> <p>Переказування (докладне, стисле, вибіркове), діалогічні й монологічні висловлювання різних типів і стилів</p>	<p>Переказує (докладно, стисло, вибірково) вивчені, прослухані або прочитані твори; створює діалогічні й монологічні тексти з урахуванням ситуації спілкування та</p>

мовлення.	комунікативного завдання; виявляє здатність висловлювати власну думку, аналізувати різні погляди на предмет обговорення; дотримується мовних, етичних та етикетних норм; удосконалює власне мовлення.
Читання Формування, розвиток техніки читання вголос і мовчки, розуміння самостійно прочитаних текстів, які належать до різних типів, стилів і жанрів мовлення.	Читає вголос і мовчки за визначеними програмою нормативами; розуміє, запам'ятовує, різнобічно аналізує зміст і форму прочитаного твору; висловлює власну думку про прочитане; самостійно працює з текстом; користується різними видами читання.
Письмо Побудова письмових текстів (монолог, діалог, полілог) різних типів, стилів і жанрів мовлення.	Письмово переказує (докладно, стисло, вибірково), самостійно створює письмові тексти, висловлює в них власну думку про певну подію, ситуацію, прочитаний твір, дотримується вимог до мовлення, удосконалює написане.
<i>Мовна лінія</i>	
Фонетика. Орфоєпія. Графіка. Звукова система мови Складоподіл. Наголос. Сильна і слабка позиції звуків у слові та позначення їх на письмі. Алфавіт. Звукове значення букв. Орфоєпічні норми. Орфоєпічний словник.	<i>Учень (учениця):</i> Розрізняє звуки мови та алфавіт, дотримується орфоєпічних норм у власному мовленні; вільно користується алфавітом, орфоєпічним словником.
Лексикологія і фразеологія Лексичне значення слова. Однозначні й багатозначні, стилістично та емоційно нейтральні і стилістично та емоційно забарвлені слова. Пряме і переносне значення слова. Групи слів за значенням. Синоніми й антоніми (лексичні та контекстуальні), омоніми, пароніми. Групи слів за походженням, сферою використання. Фразеологізми, їх лексичне значення, стилістична належність, роль у мовленні, різновиди.	Визначає істотні ознаки лексикологічних понять і фразеологізмів, пряме і переносне значення слова, стилістично та емоційно нейтральні і стилістично та емоційно забарвлені слова, групи слів за значенням, походженням, сферою використання; використовує слова і фразеологізми відповідно до лексичного значення, умов і завдань спілкування; тлумачить лексичне значення загальноживаних слів і фразеологізмів, добирає до них синоніми та антоніми.

<p>Етимологія слова. Словники (тлумачний, синонімів, антонімів, фразеологічний, етимологічний та іншомовних слів).</p>	<p>Пояснює етимологію окремих слів; користується словниками різних видів.</p>
<p>Будова слова. Словотвір. Будова слова і значення морфем. Способи творення слів. Морфемний і словотвірний словники.</p>	<p>Пояснює значення слова за допомогою аналізу його будови; розрізняє словозміну та словотвір; правильно і комунікативно доцільно використовує слова з урахуванням значення їх морфем; користується морфемним і словотвірним словниками.</p>
<p>Морфологія Лексичне та граматичне значення слова. Частини мови. Граматичні характеристики частин мови. Роль частин мови у реченні. Довідники з морфології</p>	<p>Розрізняє частини мови, визначає роль морфологічних засобів у побудові висловлювань; правильно і стилістично доцільно використовує форми слів, що належать до різних частин мови; користується довідковою літературою.</p>
<p>Синтаксис Синтаксичні одиниці, їх види, будова, способи вираження. Синтаксичні засоби, їх роль у побудові висловлювань. Способи передачі чужого мовлення: пряма і непряма мова. Складне синтаксичне ціле, структура монологічного і діалогічного тексту, засоби зв'язку речень у тексті; "відоме" і "нове" у реченнях тексту. Довідники із синтаксису та пунктуації.</p>	<p>Пояснює семантику, будову словосполучень, речень різних видів; визначає і будує синтаксичні одиниці, висловлює той самий зміст з допомогою різних синтаксичних засобів; з'ясовує тему, основну думку тексту, структуру, способи зв'язку речень у ньому; прогнозує зміст тексту (на основі ознайомлення із заголовком, анотацією); будує тематично цілісний, структурований зв'язний текст; користується довідниками.</p>
<p>Стилістика Стилі. Стилістичні можливості мовних одиниць, їх функціонування у мовленні.</p>	<p>Комунікативно доцільно використовує стилістичні можливості вивчених мовних одиниць в усному і писемному мовленні.</p>
<p>Орфографія Написання разом, окремо, через дефіс. Правила переносу слів. Орфографічні правила, списки слів для запам'ятовування. Орфографічний словник.</p>	<p>Правильно пише слова відповідно до вивчених орфографічних правил і словникові слова, перевіряє написане; користується орфографічним словником.</p>

<p>Пунктуація Розділові знаки, їх функції. Розділові знаки у простому і складному реченнях. Розділові знаки при прямій мові, діалозі. Довідники з пунктуації.</p>	<p>Визначає смислові й синтаксичні відношення у реченні для обґрунтування вибору розділових знаків; пунктуаційно правильно оформляє речення різних видів, діалог.</p>
<p><i>Соціокультурна лінія</i></p>	
<p>Особливості національної культури, звичаї, традиції, свята; визначні діячі; суспільно-політичні події, державна символіка; матеріальна і духовна культура рідного народу; найвідоміші фольклорні твори, лексеми, фразеологізми, афоризми як відображення народного досвіду, особливостей національного характеру, їх етнокультурний колорит.</p>	<p>Визначає особливості національної культури; використовує ці знання і знання, здобуті під час вивчення інших предметів, у власному мовленні; пояснює значення слів, найуживаніших усталених висловів, пояснює їх, сприймає зміст найвизначніших творів, які відбивають особливості матеріальної і духовної культури народу, його світобачення; використовує їх у своєму мовленні; дотримується правил мовленнєвої поведінки відповідно до загальнолюдських норм і специфіки національної культури.</p>
<p><i>Діяльнісна (стратегічна) лінія</i></p>	
<p>Основні загальнонавчальні, творчі вміння як предмет практичного засвоєння. Основні комунікативні стратегії, стратегії співпраці.</p>	<p>Застосовує основні загальнонавчальні, творчі вміння, використовує їх у різних життєвих і навчальних ситуаціях спілкування; користується основними комунікативними стратегіями.</p>

**Літературний компонент
Українська література.**

<p><i>Ціннісна лінія</i></p>	
<p>Зміст освіти</p>	<p>Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів</p>
<p>Популярні твори для дітей та юнацтва (твори актуального морального змісту; про національні події, характери й традиції; пригодницькі, детективні, фантастичні, казкові твори). Художні твори різних родів і жанрів, які презентують ключові історико-літературні епохи.</p>	<p><i>Учень (учениця):</i> Виразно читає художній текст, емоційно сприймає його, творчо осмислює, визначає головну думку прочитаного, авторську позицію; виявляє актуальні проблеми та деякі художні особливості творів; висловлює (усно і письмово) власне ставлення до подій, образів, тем, ідей,</p>

	<p>втілених у художньому творі; знає ключові етапи літературного процесу; виявляє гуманістичні цінності, що сформувалися в літературі від давнини до сучасності; знає авторів, назви їхніх творів, окремі факти біографії митців, їхню роль в утвердженні національних і загальнолюдських пріоритетів; вміє писати творчі роботи різних жанрів.</p>
<p><i>Літературознавча лінія</i></p>	
<p>Початкові поняття про літературний твір як систему і про розвиток літературного процесу. Теоретико-літературознавчі поняття: тема, ідея, фабула, сюжет та його види (в тому числі мандрівні сюжети), види композиції, художній образ та засоби його створення, мотив, символ, портрет, деталь, інтер'єр, пейзаж, тропи, фігури, вірш, рима, строфа, віршовий розмір, системи віршування, віршова структура, гумор, іронія, сатира, міф, фольклор, казка, байка, оповідання, повість, героїчний епос, притча, роман, поема, трагедія, комедія, драма, художній час, художній простір, хронотоп, роди і жанри літератури, літературна доба (період), напрям, течія.</p>	<p>Розуміє взаємопов'язаність елементів літературного твору, має загальні уявлення про літературу як мистецтво слова і перебіг літературного процесу; розрізняє основні теоретико-літературознавчі поняття й застосовує їх в інтерпретації та аналізі творів (окремих фрагментів і компонентів тексту); розрізняє роди й жанри, виявляє їх сутнісні ознаки, користується літературознавчими словниками й довідниками різних видів; здійснює пошуково-дослідницьку діяльність в галузі літератури (пошук відомостей про письменників, систематизація літературних фактів, аналіз окремих літературних явищ, підготовка повідомлення на літературну тему тощо).</p>
<p><i>Культурологічна лінія</i></p>	
<p>Література як мистецтво слова в системі інших видів мистецтва. Специфіка втілення літературних творів у різних видах мистецтва. Літературний твір як явище національної та світової культури. Основні етапи розвитку української літератури в контексті світової культури. Вплив на розвиток літератури міфології, фольклору, філософії, мистецтва, традицій і звичаїв народів.</p>	<p>Визначає специфіку літературного твору як виду мистецтва в органічній єдності з іншими мистецькими творами; виокремлює в художніх творах специфічні особливості національної культури; визначає загальнокультурні цінності, втілені в художніх творах; знає характерні риси різних етапів літератури й культури; виявляє зв'язки літератури й філософії, літератури й фольклору, літератури й</p>

	міфології, творів різних видів мистецтва (генетичні, типологічні, контактні); аналізує й інтерпретує твір у культурологічному контексті; виявляє повагу до самотності художньої культури різних народів, сформований рівень особистої культури, розвиненості духовної та естетичної сфери.
Компаративна лінія	
<p>Схожість і відмінність окремих образів, сюжетів, тем, мотивів української літератури, світової літератури та літератур національних меншин.</p> <p>Специфіка втілення окремих міфологічних і фольклорних сюжетів, образів, тем, мотивів у літературі.</p> <p>Казка фольклорна і літературна. Типологічні риси творів різних жанрів (оповідання, новела, повість, роман, поема, трагедія, комедія, драма).</p> <p>Поняття про традиційні (вічні) теми, сюжети, образи в літературі.</p> <p>Українська тема у світовій літературі й культурі.</p> <p>Оригінал і переклад. Основні принципи художнього перекладу та зіставлення з текстом оригіналу.</p> <p>Священні книги різних релігій та втілення їх ідей і образів у літературі.</p>	<p>Зіставляє образи, сюжети, теми, мотиви, що належать до різних національних літератур; порівнює твори спільної тематики й жанрової спрямованості (оповідання, повість, казка фольклорна і літературна та ін.); розуміє їх специфіку і неповторність; виявляє міфологічні та фольклорні джерела творів, особливості їх художньої інтерпретації у творі (спадщині письменника); зіставляє жанрові й стильові особливості художніх творів; вирізняє окремі традиційні (вічні) теми, сюжети, образи в літературі; встановлює вплив священних книг людства на розвиток літератури й культури; оцінює художню вартість творів, своєрідність перекладів (в тому числі у зіставленні з оригіналами).</p>

Навчальні стандарти та концептуальні положення

Українська мова

Учень має знати:

- Мовлення – сукупність мовленнєвих дій, кожна з яких має власну мету, що впливає із загальної мети спілкування.
- Якості мовлення: змістовність, орфоепічна правильність і чистота, точність, логічність і послідовність, виразність і образність.
- Особливості писемного мовлення: графічний код, велика кількість складних речень, відсутність паралінгвістичних речень, відсутність паралінгвістичних засобів, редагування думки і форми вживання, повний і ґрунтовний виклад думок, поглиблена робота над словом і текстом.

- Значення і функції мови. Принципи характеристики частин мови, основні характеристики частин мови, основні семантичні та граматичні характеристики кожної частини мови, основні семантичні та граматичні характеристики кожної частини мови. Принципи виділення і характеристика словосполучень і речень. Структуру двоскладного та односкладного речення, типи складних речень.
- Основні фонетичні одиниці; зміни голосних і приголосних звуків у мовному потоці, чергування голосних і приголосних при словозміні і словотворенні. Особливості українського наголосу, його роль.
- Значення і функції мови. Відомості про походження і розвиток мови. Принципи характеристики частин мови, основні семантичні та граматичні характеристики кожної частини мови. Принципи виділення і характеристика словосполучень і речень. Структуру двоскладного та односкладного речення, типи складних речень.
- Стилiстичні особливості підмета, вираженого прислівником, дієсловом, часткою, вигуком і присудка, вираженого інфінітивом, вигуком, повторюваним дієсловом.
- Стилiстичну роль узагальнюючих слів при однорідних членах речення.
- Однорідні й неоднорідні означення, розділові знаки при них. Умови відокремлення другорядних членів речення і розділові знаки. Синтаксичну функцію звертання і вставних слів і речень, розділові знаки.
- Основні поняття стилістики та її засоби. Ознаки й особливості стилів української мови, їх жанрову різноманітність.

Українська література

Учень має знати:

- Зміст художнього твору; сприймати його в контексті національної історії, ментальності, філософії.
- Що таке фольклор, його особливості і жанри. Жанрові особливості балади, романсу, пісні літературного походження.
- Особливості художньої літератури як мистецтва слова. Взаємозв'язок літератури з життям. Роль художнього домислу в творі.
- Єдність форми і змісту у творах художньої літератури. Естетичну цінність літератури.
- Характерні риси епохи, відображені в художньому творі.
- Визначальні ознаки оповідання, повісті, роману як епічних жанрів.
- Поняття про соціально-побутову повість, новелу.
- Особливості драматичних творів. Жанри драматургії.
- Істотні ознаки літературних засобів. Імпресіонізм.
- Найважливіші відомості про силабо-тонічну систему віршування.
- Дактиль, амфібрахій, анапест-трискладові віршові розміри.
- Основні ознаки понять: тип; характер, індивідуальне й типове в ньому.

Цілі контролю

Українська мова

Учень має бути здатним:

- Орієнтуватися в структурі тексту, розрізняти головну і допоміжну інформацію, ділити текст на частини за змістом, визначати тему, мікротему, головну думку.
- Визначати, характеризувати і доцільно вживати мовні одиниці усіх рівнів.
- Робити фонетичний аналіз слів; транскрибувати; характеризувати звуки й склади; знаходити і пояснювати зміни звуків у мовному потоці, чергування голосних і приголосних при словозміні і словотворенні; практично використовувати засоби милозвучності в мовленні.
- Грамотно передавати на письмі свої і чужі думки.
- Пояснювати лексичне значення слів; використовувати багатозначні слова, синоніми, антоніми, омоніми відповідно до висунутих завдань і стилю мовлення.
- Робити морфемний і словотворчий розбір слова.
- Визначати рід невідмінюваних іменників. Вживати правильні відмінкові закінчення іменників.
- Розрізняти лексико-граматичні розряди прикметників і перехід прикметників у інший розряд.
- Правильно вживати форми числівників, займенників, прийменники, сполучники і частки.
- Знаходити, аналізувати, правильно вживати різні типи складних речень.
- Знаходити, аналізувати, переказувати й складати тексти різних стилів і типів в усній і писемній формах.
- Практично використовувати стилістичні засоби української мови.
- Грамотно в орфографічному та пунктуаційному плані списувати готові тексти.
- Складати власні тексти в писемній формі на підставі попередньої підготовки, змісту, враховуючи стиль та функціонально – смисловий тип мовлення, добираючи необхідні мовні засоби.
- Редагувати тексти відповідно до стилю та установленої орфографії та пунктуації.
- Визначати, характеризувати і доцільно вживати мовні одиниці усіх рівнів.
- Знаходити і пояснювати зміни звуків у мовному потоці, чергування голосних і приголосних при словозміні і словотворенні.
- Практично використовувати засоби милозвучності в мовленні.
- Дотримуватися норм літературної вимови.
- Визначати звукове значення букв, грамотно передавати на письмі свої і чужі думки.
- Пояснювати лексичне значення слів; використовувати багатозначні слова, синоніми, антоніми, омоніми відповідно до висунутих завдань і стилю мовлення.
- Доречно вживати фразеологізми у мовленні.
- Робити морфемний та словотворчий розбір слів.
- Вживати правильні відмінкові закінчення іменників, прикметників, числівників, займенників.
- Вживати іменники, прикметники, числівники, займенники відповідно норм літературної мови.
- Доцільно, стилістично виправдано і граматично вірно використовувати у власному мовленні різноманітні дієслівні форми.
- Правильно вживати прислівники, враховуючи їх стилістичні особливості.

- Правильно вживати прийменники, сполучники, частки, замінювати їх синонімами з метою увиразнення мовлення.
- Будувати і диференціювати словосполучення зазначеннями особливостями побудови, правильно використовувати їх у мовленні. Знаходити, аналізувати різноманітні синтаксичні явища і конструкції в різних стилях і формах мовлення.
- Знаходити, аналізувати, правильно вживати різні типи складних речень.
- Дотримуватись правил постановки розділових знаків.
- Практично використовувати стилістичні засоби української мови.
- Стилiстично редагувати тексти і речення.

Українська література

Учень має бути здатним:

- Виявляти в творі істотні ознаки того чи іншого літературного методу, жанру.
- Самостійно аналізувати фольклорний твір.
- Аналізувати художній твір:
 - виявляти основні проблеми;
 - характерні риси епохи, відображені в ньому;
 - ідейно-художню та естетичну роль позасюжетних елементів;
 - авторську позицію до зображеного;
 - складати характеристику героя, виявляти типове й індивідуальне;
 - визначати роль героїв у розкритті ідейно – художнього змісту твору;
 - порівнювати дійових осіб одного і різних творів, виявляти типове й індивідуальне;
 - складати характеристику колективного героя;
 - виявляти власне ставлення до прочитаного, до вчинків дійових осіб;
 - порівнювати дійових осіб одного й різних творів;
 - зіставляти сюжетні лінії, особливості композиції, ідейну спрямованість, авторську позицію;
 - доводити свої думки.
- Користуватися довідковою літературою та додатковими джерелами.
- Складати усні й письмові твори-роздуми на літературні та публіцистичні теми.
- Вільно володіти і використовувати поняття з теорії літератури.
- Полемізувати на літературні теми, доводити свою думку, правильно добираючи епізоди, переконливі деталі для характеристики персонажу, створення образу, картини.
- Виявляти власне ставлення до прочитаного, до вчинків дійових осіб.
- З'ясовувати взаємозв'язок світогляду і творчості письменника.
- Виразно читати поезії та прозу, передавати голосом думки й почуття автора, своє й авторське ставлення до зображеного.

Зміст навчального матеріалу з мови

Українська мова

I. Фонетика

Основні фонетичні одиниці: *звук, склад, такт, фраза*. Взаємодія звуків у процесі мовлення. Наголос. Слова з рухомим і нерухомих наголосом. Роль наголосу в розрізненні слів та їх форм.

II. Орфоепія

Основні правила вимови голосних і приголосних звуків та звукосполучень. Орфоепічний словник.

III. Графіка і орфографія

Мова і писемність. Співвідношення між звуками і буквами українського алфавіту. Основні принципи правопису. Типи орфограм. Написання слів разом, окремо, через дефіс.

IV. Лексикологія

Слова однозначні і багатозначні. Синоніми, типи і ряди синонімів. Антоніми. Омоніми. Активна і пасивна лексика. Українська лексика з погляду її стилістичного використання. Стилї української мови. Слова обмеженого вжитку. Фразеологія української мови.

V. Морфеміка і словотвір

Морфеміка як учення про будову слова. Типи морфем. Основа слова. Словотвір. Словотворчі засоби української мови.

VI. Морфологія

Основні відомості про частини мови, морфологічні ознаки, їхню синтаксичну роль. Вживання різних частин мови у мовленні. Основні орфограми.

VII. Синтаксис

Словосполучення

Види словосполучень. Відмінність синтаксичних словосполучень від лексичних і фразеологічних.

Просте речення

Види простих речень. Головні і другорядні члени речення. Просте ускладнене речення. Однорідні члени речення. Відокремлені другорядні члени речення: означення, обставина, додаток. Речення із звертанням і вставними конструкціями.

Складне речення

Складносурядне речення. Розділові знаки в складносурядному реченні. Складнопірядне речення. Типи пірядних частин. Розділові знаки в складнопірядному реченні. Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Зміст навчального матеріалу з української літератури

1. Ліричні пісні: „Лугом іду, коня веду”, „Летіла зозуля через мою хату”, „Із – за гори кам'яної”, „Ой у полі три криниченьки”, „Розпрягайте, хлопці, коні”, „Гаю, гаю, зелен розмаю”.
2. Пісні – балади: „Ой, чие ж то жито, чій ж то покоси”, „У неділю рано зілля копала”.
3. Народні романси: „О милий мій, прошу тебе”, „Айстри” („В моєму саду айстри білі”).
4. Пісні літературного походження: Петренко М. „Дивлюсь я на небо”, Руданський С. „Повій, вітре, на Україну”, Старицький М. „Виклик”, Ніцинський П. „Закувала та сива зозуля”, Лепкий Б. „Чуєш, брате мій?” „Глібов Л. „Журба”.
5. Народні пісні на слова Т.Шевченка, І.Франка, Лесі Українки, П.Грабовського.
6. Пісні січових стрільців: „Ой у лузі червона калина”, „Гей ви, стрільці січовії”.
7. Пісні літературного походження, що стали народними: Малишко А. „Пісня про рушник”, „Стежина”; Павличко Д. „Два кольори”; Симоненко В. „Виростеш ти, сину”.
8. Народні думи: „Дума про Самійла Кішку”.
9. Т.Г.Шевченко „Причинна”, „Катерина”, „Гайдамаки”, „Наймичка”, „І мертвим, і живим, і ненародженим”, „Думи мої...”, „Заповіт”, „І виріс я на чужині”, цикл „В казематі”, „Зацвіла в долині”, поезії на вибір.
10. П.Куліш „Чорна рада”.
11. Марко Вовчок „Інститутка”.
- 12.І.П.Котляревський «Енеїда».
13. І.С.Нечуй – Левицький „Кайдашева сім'я”.
14. Панас Мирний „Хіба ревуть воли, як ясла повні?”.
15. М.Старицький „Не судилось”, „До України”, „До молоді”.
17. І. Карпенко – Карий „Хазяїн”.
18. І.Я. Франко „Гімн”, „Думи пролетарія”, „Не пора, не пора”, „Сідоглавному”, „Декадент”, цикл „Веснянки”, збірка „З вершин і низин”, „Мойсей”.
19. М. Коцюбинський „Fata morgana”, „Intermezzo”.
20. П.Грабовський „Я не співець чудовної природи”, „Справжні герої”, „Уперед”, „Трудівниця”, цикл „Веснянки”, цикл „До Н.К.С.”.
21. Леся Українка „Contra spem spero”, „Ніч темна і тиха була”, „Стояла я і слухала весну”, „Давня казка”, „Весна”, „Перемога”, „Напис в руїні”, „Слово, чому ти не твердая криця?”, „Давня казка”, „І все-таки до тебе думка лине”, „Лісова пісня”.
24. О. Олесь „З журбою радість обнялась”, „Айстри”, „Чари ночі”, „О слово рідне”, „Моїй матері”.
25. М. Вороний „Євшан-зілля”, „Краю мій рідний”, цикл поезій про кохання (на вибір).
26. П. Тичина „Розкажи, розкажи мені, поле”, „Арфами, арфами”, „О, панно Інно”, „Я утверждаюсь”, „Похорон друга”, „Скорбна мати”, „Золотий гомін”, поезії збірки „Замість сонетів і октав”.
27. М.Рильський „Яблука доспіли”, „Слово про рідну матір”, „Шопен”, „Діалог”, „Троянди й виноград”, „Рідна мова”.
28. В. Сосюра „Любіть Україну”, „Так ніхто не кохав”, „Я знаю силу слова”, „Коли потяг у даль загуркоче”.
30. Богдан Лепкий „Журавлі”.
31. Остап Вишня „Чухрайці”, „Зенітка”, „Мисливські усмішки”, „Моя автобіографія”, „Щоденник.”

34. А. Малишко „Україно моя”, „Ти мене накликаєш ночами”, „Приходять предки, добрі і нехитрі”, „Прометей”, „Балада про танкіста”.
38. Д. Павличко „Коли умер кривавий Торквемада”, „Ти зрікся мови рідної”, „О рідне слово, хто без тебе я?”, „Коли ми йшли удвох з тобою”, „Полечу я до Монголії”.
39. В. Симоненко „Монархи”, „Де зараз ви, кати мого народу?”, „Задивлюсь у твої зіниці”, „Злодій”, „Там, у степу, схрестилися дороги”.
40. Ліна Костенко „Маруся Чурай”, „Мій перший віри, написаний в окопі”, „Життя іде і все без коректур”, „Пастораль ХХ сторіччя”, „Умирають майстри”, „Моя любове! Я перед тобою”.
41. І. Драч „Балада про соняшник”, „Крила”, „Чорнобильська мадонна”.

Відомості з теорії літератури

1. Різноманітність стилів і жанрів літератури. Поняття про імпресіонізм, неоромантизм, експресіонізм, революційний романтизм.
2. Поняття про пісню - баладу, романс.
3. Пісні літературного походження.
4. Демонологія народна.
5. Поняття про роман. Історичний роман. Роман – епопея. Роман – хроніка. Роман у віршах.
6. Оповідання і повість як жанри епічного твору.
7. Соціально - побутова повість.
8. Новела. Прийоми зображення характеру в ній.
9. Жанри драматургії. Водевіль.
10. Поняття про кінодраматургію та її жанри (кіноповість, кіноепопея, кінопоема). Кіносценарій.
11. Жанрові різновиди лірики. Сонет.
12. Ліро – епічний твір. Драматична поема. Драма – феєрія.
13. Ліро – епічні жанри прози. Ескіз.
14. Автобіографічний твір.
15. Поетичні жанри й системи віршування. Силабо – тонічна система віршування (двоскладові та трискладові віршові розміри).
16. Тропи та їх ідейно – естетична роль.
17. Паралелізм у ліричній пісні.
18. Метаморфоза як художній прийом.
19. Поняття про комічне й трагічне. Гротеск.
20. Анафора. Поетичне кільце. Епіфора.
21. Поняття про перенесення.
22. Поняття про психологізм у літературі.
23. Поняття про характер, індивідуальне й типове в ньому.
30. Естетична сутність літератури

Тест з української мови та літератури
Частина I

Прочитайте уважно текст і виконайте завдання до нього.

Людина опоетизовує найдорожче, увічніює його в слові. Вона хоче словом сказати всьому світові про свої найглибші почуття й зоряні мрії. Людина вибудувала з минулого в прийдешнє золотий міст, яким спішать у серце посланці людяності й любові – викупані в пелюстках квіту й у пробудженнях росяного ранку слова.

Українська мова витворила багато-багато пестливих слів, якими опоетизовано світ. Напевне, найбільше таких пестливих слів у своїй високості, людинолюбності, у красі – про матір. Перше слово, з якого розпочинається наше пізнання краси світу, його сонячності. У кожної людини стоїть вона початком життєвого шляху, початком доброти й совісті, єдиною сповіддю й покликком до діянь на щастя людині. Мати народила нас, навчила говорити й запалила в серці вічне світло пісні. Завжди серце лине до матері, до рідного дому, яблунь і вишень у цвіту, журливої річечки, запашного луку, першої стежини, яка кличе на батьківські пороги. Скільки б років не мали, ми завжди звертаємось до джерел дитинства, до материнської любові й ласки, до материнського тепла, черпаємо в них насагу й щастя.

I. Вихованець

№ п/п	Завдання	Оцінювання
1	Визначте тип тексту. Обведіть кружечком букву, що позначає правильну відповідь. <i>Поданий текст:</i> А. Розповідь Б. Опис В. Міркування Г. Комбінованого типу	L 0 1
2	<i>Доберіть до поданого тексту 2 варіанти заголовка.</i> А) виражений одним словом. _____ Б) виражений словосполученням. _____	L 0 1 2 3

3	<p>Використовуючи поданий текст, визначте, яка роль слова в житті людини. Відповідь запишіть трьома реченнями з тексту.</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	L 0 2 4 6 0 1 2 3						
4	<p>У кожному рядку підкресліть слово, у якому допущена помилка.</p> <p>А. з'ясувати, з'економити, верб'я. Б. цвірінчати, менший, люльці. В. кожний, захистник, агентство. Г. згоріти, спалити, счистити.</p>	L 0 1 2 3 4						
5	<p>Порівняйте словосполучення в 1 та 2 стовпчиках. Знайдіть у кожному стовпчику зайве словосполучення і підкресліть його.</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%;">росяний ранок слова</td> <td style="width: 50%;">літній ранок</td> </tr> <tr> <td>золотий міст пізнання</td> <td>золота каблучка</td> </tr> <tr> <td>чуємо голос</td> <td>ніжне слово</td> </tr> </table>	росяний ранок слова	літній ранок	золотий міст пізнання	золота каблучка	чуємо голос	ніжне слово	L 0 2 4
росяний ранок слова	літній ранок							
золотий міст пізнання	золота каблучка							
чуємо голос	ніжне слово							
6	<p>Випишіть з тексту речення, що відповідає такій характеристиці: - <i>розповідне, просте, ускладнене однорідними присудками.</i></p> <hr/> <hr/> <hr/>	L 0 4						
7	<p>В якому варіанті відповідей вірно вказані всі цифри, на місці яких пишеться буква З? Обведіть кружечком цифру, що позначає правильну відповідь.</p> <p>Сине, глибоке небо ро(1)горнуло своє бе(2)крає поле, немов казало: коти(3)ь по мені хоч куди-я буду ро(4)ти, ро(5)виватися.</p> <p>1) 1,2,5 2) 2,3,4 3) 1,2,3</p>	L 0 4						

Тестові завдання	Можливі варіанти відповідей	Схема оцінювання
Частина I		
1. Визначте тип поданого тексту	Г	1 б.-за умови правильної відповіді.
2. Доберіть до поданого тексту 2 варіанти заголовка.	А. Слово Б. Неоцінений скарб	3 б.-1б. за варіант А.+ 2 б. за варіант Б
3. Використовуючи поданий визначте , яка роль слова в житті людини. Відповідь запишіть трьома р тексту.	Людина опоетизовує найдорожче, увічне його в слові. Вона хоче словом сказати всьому світові про свої найглибші почуття й зоряні мрії. Скільки б років не мали, ми завжди звертаємось до джерел дитинства, до материнської любові й ласки, до материнського тепла, черпаємо в них наснагу й щастя.	Всього -9 б. 6 б.- по 2 б.за кожне речення(2x3=6)+3 грамотність кожного речення).
4.У кожному рядку підкресліть слово, у якому допущена помилка.	А. з'ясувати, з'економити, верб'я. Б. цвірінчати, <u>менший</u> , люльці. В. кожний, <u>захистник</u> , агентство. Г. згоріти, спалити, <u>счистити</u> .	4б.-по 1 б. за кожна правильну відповідь
5. Порівняйте словосполучення в стовпчиках. Знайдіть у кожному стовпчику зайве словосполучення і підпишіть його.	роса́ний ранок слова ранок золотий міст пізнання каблучка <u>чуємо голосніжне слово</u>	4 б.-по 2 б. за кожна відповідь
6.Випишіть з тексту речення, відповідає такій характеристиці:	Мати народила нас, навчила говорити й запалила в серці вічне	4б.-за умови правильної відповіді.

<p><i>-розповідне, просте, однорідними присудками.</i></p>	<p>світло пісні.</p>	
<p>7. В якому варіанті відповідей вірно вказані всі цифри, на місці яких пишеться буква З? Обведіть кружечком цифру, що позначає правильну відповідь.</p>	<p>4) 1,2,5</p>	<p>4б.-за умови правильної відповіді.</p>
<p>8. Подані іменники вживайте у формі кличного відмінка. Відповіді запишіть.</p>	<p>Ученице Олексію Студенте Сестро Зоре</p>	<p>5б.- по 1 б. за кожне речення.</p>
<p>9. В якому варіанті відповідей вірно вказані всі цифри, на місці яких в реченні ставиться кома? Обведіть кружечком цифру, що позначає правильну відповідь.</p>	<p>5) 1,3,4,5</p>	<p>4б.-за умови правильної відповіді.</p>
<p>10. Уявіть собі, що мова зникла. Яким би став світ навколо? Напишіть твір-розповідь з елементами роздуму «Рідне слово» (8-10 речень).</p>		<p>Всього - 10 б. 1) 3 б.- за правильність побудови текст 2 б.- за незначні порушення. 1 б.-значні порушення 0 б.- невідповідність типу тексту. 2) 2 б.- відповідність темі тексту. 1 б.-порушення у розкритті теми. 0 б.-невідповідність темі. 3) 4 б.-за грамотність. 4 б.-жодної помилки. 3 б.-1-2 пом. 2 б.-3-5 пом. 1 б.- 6-7 пом. Об.пом.-8 і більше помилок. 4) 1б.- за відповідність обсягу</p>

Частина II		
1. Продовжіть речення.	А. Наталка – дійова особа п'єси «Наталка Полтавка». Б. Наталка- дівчина чесна, бідна, працьовита.	4б.- по 1б. за кожен правильну відповідь грамотності.
2. За жанром цей текст...	А. п'єса	2 б. – за умови правильної відповіді.
3. Установіть відповідність між віршованими рядками та їх авторами. Обведіть кружечком букву, що позначає правильну відповідь.	1-в 2-а 3-б	6б.- по 2б. за кожен правильну відповідь
4. Сформулюйте і запишіть 3 поради своїм однокласникам.	1.Трудися чесно. 2.Стався до людей так, як би ти хотів, щоб ставилися до тебе. 3.Живи узгоді з людьми	Всього – 9 б. 6б.- по 2 б.за кожен вірну відповідь.+ б.-за грамотність кожного речення.

Всього – 69 балів.

Бібліографія

1. Базовий куррикулум. Нормативные документи. В.Гуцу. Кишинев, 1997.
2. Модернізований Куррикулум з української мови і літератури (X-XII класи). Нікітченко А., Кожухар К., Туницька М., . Кишинів – 2006.
3. Модернізований Куррикулум з української мови і літератури (X-XII класи). Нікітченко А., Кожухар К., Туницька М., та інш. Кишинів – 2010.
4. Ghid de implementare a curriculumului modernizat în învățămînt liceal. Українська література. Українська мова. К.Кожухар, А.Нікітченко, Л.Рокітіка. Chișinău, 2007.
5. Ghid de implementare a curriculumului modernizat în învățămînt liceal. Українська література. Українська мова. К.Кожухар, А.Нікітченко. Chișinău, 2011.
6. Бугайко Е., Бугайко Ф. Українська література в середній школі: Курс методики. – К.: Рад.школа, 1962.

7. Беляєв О., Скуратівський Л., Симоненкова Л., Шелехова Г. Концепція навчання державної мови в школах України // Дивослово. 1996. №1.
8. Беляєв О.М. Сучасний урок української мови. К.: Рад. шк., 1981.
9. Беляєв О.М., та ін. Методика українського правопису. К.: Рад.шк., 1984.
10. Ващенко Г. Загальні методи навчання. – К.: Українська видавнича спілка, 1997.
11. Головащук С. Українське літературне словживання. – К., 1995.
12. Горпинич В.О. Будова слова і словотвір. К., Рад.шк., 1977.
13. Горяний В.Д. Синтаксис односкладних речень. К.: Рад.шк., 1984.
14. Історія української літератури ХХ ст.- К.: Либідь, 1998.
15. Кващук А.Г. Синтаксис складного речення. К.: Рад.шк., 186.
16. Павличко С. Теорія літератури. – К., 2002.
17. Пасічник Є. Методика викладання української літератури в середній школі. – К.: Ленвіт, 2000.
18. Петров Н. Очерки истории украинской литературы XIX столетия. – К., 1884.
19. Плиско К.М. Організація сучасного уроку мови, його спостереження й аналіз. Харків, 1990.
20. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування.-Львів, 2001.
21. Степанишин Б. Викладання української літератури в школі. – К.: Проза, 1995.
22. Сухомлинський В. Щоб душа не була пустою// Вибрані твори: У 5 т. – К.: Рад.школа, 1976-1977.-Т.5 .